

«Тасдиқ мекунам:»

Ректори Донишгоҳи технологияи

Тоҷикистон, д.и.и., дотсент

Раҳмонзода З.Ф.

«19» Январ с. 2026

ХУЛОСАИ

ҶАЛАСАИ КАФЕДРАИ ТЕХНОЛОГИЯИ МАСНУТИ НАССОҶИИ ДОНИШГОҶИ ТЕХНОЛОГИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи Файзова Наргис Рамазоновна дар мавзуйи «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди абрешим», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори PhD аз рӯйи ихтисоси 6D073302 - «Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти нассочӣ ва ашёи хом» - дар кафедраи технологияи маснуоти нассочии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон иҷро шудааст.

Файзова Наргис Рамазоновна соли 2015 ба Донишгоҳи давлатии Данғара аз рӯйи ихтисоси 1-5000101- резидани наҳи табиӣ дохил шуда, онро соли 2019 хатм намуд. Солҳои 2019-2021 дар магистратураи Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 1-54010104 – метрология, стандартизатсия ва сертификатсия (саноати сабук) таҳсил намудааст.

Аз соли 2021 то соли 2024 дар зинаи докторантураи (PhD) аз рӯйи ихтисоси 6D073302 – «Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти нассочӣ ва ашёи хом» дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон таҳсил кардааст.

Бо қарори Шурои олимони Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон таҳти суратҷаласаи №4 аз 29.11. 2021, мавзуйи илмӣ ва роҳбари илмӣ тасдиқ шудааст.

Корҳои илмӣ таҳқиқотиро Файзова Наргис Рамазоновна дар мавзуйи «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди абрешим» таҳти роҳбарии д.и.т., профессор Ишматов Аскар Базарович иҷро намудааст.

Диссертатсияи Файзова Наргис Рамазоновна дар ҷаласаи кафедраи технологияи маснуоти нассочии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон аз «14» январӣ соли 2026, №6 муҳокима гардидааст. Ба диссертатсия аз ҷониби муқарризон баҳои мусбат дода шуда, пас аз ислоҳи камбудихо ба зинаи навбатии ҳимоя тавсия карда шудааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Дар натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидашудаи Файзова Наргис Раҳимовна бори аввал барои шароити вилояти Хатлон (ноҳияи Данғара) ҷанбаҳои асосии мукамалгардонии раванди истеҳсоли пилла ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ дар занҷири «барги тут – кирмак – пилла – коркарди аввалия» ба таври муқоисавӣ таҳлил гардида, самтҳои баланд бардоштани самаранокии истеҳсол

дар сатҳи хоҷагӣ ва ҷамоатҳо асоснок карда шудаанд. Муаллиф дар асоси тадқиқоти саҳроӣ дар чанд ҷамоат (аз ҷумла Сангтӯда, Себистон, Пушинг/Алиҷон) хусусиятҳои воқеии ташкили кирмакпарварӣ, таъминоти базаи ғизоӣ (барги тут), речани ғизодихӣ, назорати микроклимат ва ҳолати санитариро омӯхта, омилҳои маҳдудкунандаи самаранокии истеҳсоли пилларо муайян намудааст.

Бо истифода аз нишондиҳандаи ягонаи баҳодихӣ «кг/кутӣ» ва маълумоти истеҳсолии ҷамъоваришуда, муаллиф тафовути сатҳи самаранокиро дар воҳидҳои таҳқиқшаванда нишон дода, исбот кардааст, ки ташкили нисбатан марказонидашудаи инкубатсия ва тақсимои кирм, инчунин танзими вентилятсия/изолятсия, меъёргузориҳои зичии ҷойгиркунӣ ва ҷорӣ намудани мониторинги ҳарорату намнокӣ (журнал/регламент) ба устуворгардонии натиҷаҳо ва коҳиши талафот мусоидат менамояд. Дар доираи кор, маҷмӯи тавсияҳои технологӣ-ташкилӣ барои беҳтар намудани шароити кирмакхона, оптимизатсияи ғизодихӣ ва баланд бардоштани сифати пилла пешниҳод гардида, имкониятҳои ҷорӣ намудани унсурҳои технологияи бепартов тавассути истифодаи пасмондаҳои органикӣ ва баҳодихии иқтисодии онҳо низ асоснок карда шудаанд.

Натиҷаҳои бадастовардашуда бо истифода аз усулҳои муосири таҳлил, коркарди ҷадвалӣ, муқоисаи саҳроӣ, ҳисобҳои технологӣ ва техникаю иқтисодӣ асоснок шуда, бо ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда (сертификатҳо, протоколҳо ва санади татбиқ) дар сатҳи ҷамоатҳо ва ноҳияи Данғара тасдиқ гардидаанд. Аз ҳамин лиҳоз, диссертатсияи Файзова Наргис Рамазоновна дар мавзӯи «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди абрешим», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) пешниҳод шудааст, ба ихтисоси 6D073302 – “Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти нассочӣ ва ашёи хом” ҷавобгӯ буда, барои Ҷимоя пешниҳод карда шавад.

Мубрамияти мавзӯи таҳқиқот Соҳаи пиллпарварӣ ҳамчун бахши анъанавӣ ва дорои иқтидори баланди иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз унсурҳои муҳимми рушди саноати сабук, таъмини ашёи хоми ватанӣ ва баланд бардоштани арзиши иловагӣ дар занҷири «барги тут – кирмак – пилла – коркарди аввалия – маҳсулоти нассочӣ» ба ҳисоб меравад. Бо вучуди мавҷуд будани таҷрибаи таърихӣ, иқлими мусоид ва захираҳои минтақаҳои ҷудоғона, самаранокии истеҳсоли пилла ва устувории коркарди аввалияи он дар шароити бисёр хоҷагиҳои вилояти Хатлон, аз ҷумла ноҳияи Данғара, ба сатҳи зарурӣ нарасидааст. Ин вазъ пеш аз ҳама ба номукаммалии ҷараёнҳои технологӣ дар сатҳи хоҷагӣ (таъминоти ғизо, режимҳои ғизодихӣ, риояи талаботи микроклимат ва санитария), фарқияти ташкили инкубатсия ва тақсимои кирм, инчунин набудани механизмҳои ягонаи мониторинг ва баҳодихии нишондиҳандаҳои истеҳсолӣ вобаста мебошад.

Аз ҷониби дигар, афзоиши талабот ба маҳсулоти абрешимӣ, зарурати баланд бардоштани рақобатпазирии ашёи хоми ватанӣ ва истифодаи оқилонаи захираҳои маҳаллӣ тақозо менамояд, ки равандҳои истеҳсол ва коркарди аввалияи пилла дар заминаи таҳқиқоти сахроӣ, таҳлили муқоисавӣ ва ҳисобҳои техникую иқтисодӣ мукамал гарданд. Дар ин робита, асосноккунии илмии чораҳои технологӣ-ташкилӣ барои баланд бардоштани баромади пилла (кг/куттӣ), беҳтар намудани сифати он, коҳиш додани талафот ва ҷорӣ намудани унсурҳои “технологияи бепартов” аҳамияти махсус пайдо мекунад.

Бинобар ин, мавзӯи диссертатсионӣ, ки ба мукамалгардониҳои технологияи истеҳсол ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ дар мисоли вилояти Хатлон (ноҳияи Данғара) бахшида шудааст, мубрам, аз нигоҳи илмӣ асоснок ва дорони аҳамияти баланди амалӣ барои рушди соҳа ва баланд бардоштани самаранокии истеҳсолоти кирмакпарварӣ ва коркарди аввалияи пилла мебошад.

Мақсади таҳқиқот асосноккунӣ ва таҳияи маҷмӯи чораҳои технологӣ ва ташкилию иқтисодӣ ҷиҳати мукамалгардониҳои истеҳсоли пилла ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ дар шароити вилояти Хатлон (ноҳияи Данғара), бо баланд бардоштани самаранокии истеҳсоли пилла (кг/куттӣ), беҳтар намудани нишондиҳандаҳои сифатӣ ва коҳиш додани талафот дар марҳилаҳои асосии раванд. Барои расидан ба мақсад вазифаҳои зерин ҳал карда шуданд:

- таҳлили вазъи кунунӣ ва заминаҳои назариявӣ-амалии истеҳсол ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ, муайян намудани омилҳои маҳдудкунандаи самаранокӣ дар сатҳи хоҷагӣ ва ҷамоатҳо;
- асосноккунии интихоби минтақаи тадқиқот ва воҳидҳои намунавии омӯзиш (ҷамоатҳои Сангтӯда, Себистон, Пушинг/Алиҷон) ва ташкили барномаи тадқиқоти сахроӣ;
- таҳия ва татбиқи методикаи омӯзиши равандҳои технологӣ дар шароити воқеӣ: таъминот бо ғизо (барги тут), омодакунӣ ва логистикаи он, режимҳои ғизодиҳӣ, риояи талаботи санитарӣ, идоракунӣ ва мониторинги микроклимат (ҳарорат, намнокӣ, вентилятсия);
- таҳлили ташкили инкубатсия ва тақсимооти кирм, муайян намудани таъсири модели марказонидашуда/ғайримарказонидашуда ба устуворӣ ва натиҷаи истеҳсол;
- муайян ва муқоисаи нишондиҳандаҳои истеҳсоли дар ҷамоатҳои таҳқиқшуда бо истифодаи меъёри ягонаи баҳодихӣ (кг/куттӣ) ва баҳогузори сабабҳои фарқият (нуқс, партов, талафот, дерсупорӣ);
- таҳияи тавсияҳои технологӣ-ташкилӣ барои баланд бардоштани самаранокӣ: стандартизатсияи назорат (журнал/регламент), беҳтаркунии вентилятсия ва изолятсия, оптимизатсияи зичии ҷойгиркунии кирм, меъёргузориҳои ғизодиҳӣ ва чораҳои санитарӣ;

- иҷрои ҳисобҳои техникую иқтисодӣ ва асосноккунии самаранокии ҷорӣ намудани пешниҳодҳо, аз ҷумла унсурҳои “технологияи бепартов” тавассути истифодаи пасмондаҳои органикӣ.

Саҳми шахсии Файзова Наргис Рамазоновна дар иҷрои кори диссертационӣ дар он ифода меёбад, ки муаллиф мустақилона самт, барнома ва нақшаи тадқиқотро таҳия намуда, интихоби объект ва минтақаи таҳқиқот (вилояти Хатлон, ноҳияи Данғара) ва воҳидҳои намунавии омӯзишро асоснок кардааст. Тадқиқоти саҳроӣ дар ҷамоатҳои интихобшуда, ҷамъоварӣ ва низоммандсозии маълумоти ибтидоӣ онд ба ташкил ва ҷараёнҳои парвариши кирмак (таъминот бо барги тут, омодаسازی ва логистикаи ғизо, режимҳои ғизодиҳӣ, назорати микроклимат ва санитария, қабули пилла), инчунин таҳияи ҳуҷҷатҳои сабт (ҷадвалҳо, журналҳо/протоколҳои мушоҳида) аз ҷониби муаллиф анҷом дода шудааст.

Муаллиф коркарди натиҷаҳои таҷрибавӣ, таҳлили муқоисавии нишондиҳандаҳои истеҳсоли дар сатҳи ҷамоатҳо, муайян намудани омилҳои таъсиррасон ба баромад ва сифати пилла, инчунин таҳияи хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои технологӣ-ташкилӣ барои мукамалгардони равандро мустақилона иҷро намудааст. Ҳисобҳои технологӣ ва техникую иқтисодӣ, асосноккунии самаранокии пешниҳодҳо ва таҳияи пешниҳодҳо вобаста ба унсурҳои “технологияи бепартов” (истифода/коркарди пасмондаҳои органикӣ) низ аз ҷониби довтолаб анҷом дода шудаанд. Муаллиф натиҷаҳои бадастовардaro умумисозӣ карда, матни диссертатсия ва маводи тавзеҳию ҳисобиро таҳия ва ба шакли илмӣ пешниҳод намудааст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо интихоби дурусти объекти омӯзиш ва методологияи тадқиқот, истифодаи маҷмӯи усулҳои таҳлиلى ва муқоисавӣ, инчунин бо таъия ба маълумоти воқеии истеҳсоли-саҳроӣ таъмин мегардад. Натиҷаҳо бар асоси мушоҳидаҳои бевосита дар хоҷагиҳои кирмакпарварию ҷамоатҳои интихобшудаи ноҳияи Данғара, ҷамъоварӣ ва сабти маълумоти ибтидоӣ (ҳаҷми тухм/қуттӣ, баромади пилла, нишондиҳандаҳои ташкилӣ, ҳолати микроклимат ва санитария) ва коркарди ҷадвалии онҳо ба даст оварда шудаанд.

Дурустии хулосаҳо бо таҳлили муқоисавии нишондиҳандаҳо дар ҷанд ҷамоат ва истифодаи меъёри ягонаи баҳодиҳӣ (аз ҷумла «кг/қуттӣ») тақвият ёфта, робитаи натиҷаҳо бо омилҳои технологӣ ва ташкилию иқтисодӣ ба таври мантиқӣ асоснок карда шудааст. Ҳисобҳои технологӣ ва техникую иқтисодӣ бо истифода аз маълумоти санҷишӣ ва нишондиҳандаҳои воқеӣ иҷро гардида, мувофиқати онҳо бо қонунмандии раванди кирмакпарварӣ ва таҷрибаи амалии соҳа собит мешавад. Илова бар ин, эътимоднокии натиҷаҳо бо санадҳои тасдиқкунанда (сертификатҳо, протоколҳо ва санади татбиқ) дар сатҳи ҷамоатҳо ва ноҳияи Данғара тасдиқ мегардад.

Маълумоти асосӣ ва базаи таҷрибавӣ. Базаи таҷрибавии тадқиқот аз маҷмӯи маълумоти саҳроӣ-истеҳсоли, ки дар хоҷагиҳои кирмакпарварии вилояти Хатлон, ноҳияи Данғара ҷамъоварӣ ва таҳлил гардидаанд, иборат мебошад. Тадқиқоти саҳроӣ дар ҳудуди якҷанд ҷамоати интиҳобшуда, аз ҷумла ҷамоатҳои Сангтӯда, Себистон ва Пушинг (деҳаи Алиҷон) гузаронида шуда, ҷараёнҳои асосии истеҳсоли пилла дар шароити воқеии мавсимӣ мавриди мушоҳида ва баҳогузорӣ қарор гирифтаанд. Маълумоти асосӣ дар асоси мушоҳидаҳои бевосита, сабтҳои истеҳсоли ва натиҷаҳои қабул/супориши пилла ҷамъоварӣ гардида, нишондиҳандаҳои калидӣ аз рӯи меъёри ягонаи баҳодихӣ – баромади пилла (кг/куттӣ), инчунин маълумот оид ба ташкили инкубатсия ва тақсими кирм, таъминот бо барги тут, режимҳои ғизодихӣ, шароити микроклимат (ҳарорат, намнокӣ, вентилятсия), риояи талаботи санитарӣ ва ҳолати инфрасохторӣ таҳлил шуданд.

Ҳамчун базаи муқоисавӣ натиҷаҳои истеҳсоли аз воҳидҳои таҳқиқшуда истифода гардида, фарқияти самаранокии истеҳсол бо рақамҳои воқеӣ асоснок карда шудааст: дар шароити Сангтӯда баромади пилла дар сатҳи устувор, дар Себистон нишондиҳандаи нисбатан баланд, ва дар Пушинг/Алиҷон нишондиҳандаи паст бо сабабҳои технологӣ ва ташкилию инфрасохторӣ муайян карда шуд. Илова бар ин, барои асосноккунии самаранокии пешниҳодҳо ва имкониятҳои ҷорӣ намудани унсурҳои технологияи бепартов, ҳисобҳои технологӣ ва техникаи иқтисодӣ бо таъя ба маълумоти таҷрибавӣ ва нишондиҳандаҳои воқеии хоҷагиҳо анҷом дода шудаанд.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқот.

Навгониҳои илмӣ қори диссертатсионии Файзова Наргис Рамазоновна дар он ифода меёбанд, ки бори аввал барои шароити вилояти Хатлон (ноҳияи Данғара) равандҳои асосии истеҳсоли пилла ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ бо таъя ба маълумоти воқеии саҳроӣ дар сатҳи ҷамоатҳо ба таври муқоисавӣ таҳлил гардида, самтҳои мукамалгардонии технологӣ ва ташкилию иқтисодӣ асоснок карда шудаанд. Бори аввал дар таҳқиқот ҳамчун меъёри ягонаи муқоисавии самаранокӣ нишондиҳандаи «баромади пилла (кг/куттӣ)» барои арзёбии фарқияти натиҷаҳо дар воҳидҳои гуногуни хоҷагӣ/ҷамоатӣ истифода шуда, вобастагии он аз омилҳои технологӣ ва ташкилии асосӣ (таъминоти базаи ғизоӣ, режимҳои ғизодихӣ, идоракунии микроклимат, риояи санитария, моделҳои инкубатсия ва тақсими кирм) далелнок карда шудааст.

Муаллиф нақши модели нисбатан марказонидашудаи инкубатсия ва тақсими кирмо ҳамчун омилҳои устуворгардонии натиҷаи истеҳсол дар шароити ҷамоатҳо нишон дода, маҷмӯи ҷораҳои технологӣ-ташкилӣ (стандартизатсияи мониторинг бо журнал/регламент, беҳтаркунии вентилятсия ва изолятсия, оптимизатсияи зичии ҷойгиркунии кирм, меъёргузориҳои ғизодихӣ

ва чораҳои санитарӣ) барои кохиши талафот ва баланд бардоштани сифати пилла пешниҳод ва асоснок намудааст.

Аҳмияти назариявии таҳқиқот. Дар кори диссертатсионии Файзова Наргис Рамазоновна ҷанбаҳои назариявӣ ва истисноӣ муқималгардиҳои равандҳои истеҳсоли пилла ва коркарди аввалияи абрешими табиӣ барои шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо мисоли вилояти Хатлон) таҳқиқ дода шудаанд. Дар заминаи таҳлили адабиёти илмӣ ва таҷрибаи амалии соҳа, меъёри омилҳои муайянкунандаи самаранокии кирмакпарварӣ ва сифати маҳсулоти ҳосилшуда дар сатҳи хочагӣ ва ҷамоатӣ (базаи ғизоӣ, режими ғизодихӣ, микроклимат, санитария, ташкили инкубатсия ва тақсими кирм, логистика ва интизومي истеҳсоли) ба таври низоми гурӯҳбандӣ ва таърих карда шудаанд.

Дар асоси натиҷаҳои таҳлилий нишон дода шудааст, ки ноустувории баромади пилла ва паст шудани нишондиҳандаҳои сифатӣ пеш аз ҳама аз вайроншавии ҳамоҳангии назариявии “базаи ғизоӣ - шароити парвареш (микроклимат ва санитария) - режими ғизодихӣ - натиҷаи истеҳсоли (кг/кутӣ ва сифати пилла)” вобаста мебошад. Файзова Н.Р. ба таври илмӣ асоснок намудааст, ки таъмин намудани режими оптималии ҳарорату намнокӣ, вентилятсияи мувофиқ, меъёргузори зичии ҷойгиркунии кирм ва стандартизатсияи назорат (журнал/регламент) ҳамчун унсурҳои идоракунии раванд, робитаи байни параметрҳои технологӣ ва нишондиҳандаҳои ниҳомии истеҳсолро устувор мегардонанд.

Аҳмияти амалии таҳқиқот. Аҳамияти амалии кори диссертатсионии Файзова Наргис Раҳимовна дар таҳия ва асосноккунии маҷмӯи тавсияҳои технологӣ-ташкилӣ барои баланд бардоштани самаранокии истеҳсоли пилла ва беҳтар намудани коркарди аввалияи абрешими табиӣ дар шароити вилояти Хатлон (ноҳияи Данғара) ифода меёбад. Дар чараёни таҳқиқот, дар асоси мушоҳидаҳои саҳроӣ ва маълумоти воқеии истеҳсоли, нуқтаҳои заъфи раванд (таъминоти барги тут, речаҳои ғизодихӣ, нокифоягии назорати микроклимат: ҳарорат, намнокӣ, вентилятсия, инчунин, масъалаҳои санитарӣ ва интизومي технологӣ) муайян гардида, роҳҳои амалии бартарафсозии онҳо пешниҳод шудаанд.

Тавсияҳои муаллиф ба стандартизатсияи назорат ва идоракунии раванд равона шуда, таъбиқи онҳо метавонад ба устуворгардонии баромади пилла (кг/кутӣ), кохиши талафот, беҳтар шудани сифати маҳсулот ва баланд шудани ҳавасмандии истеҳсолкунандагон мусоидат намояд.

Дар диссертатсия, инчунин асоснок карда шудааст, ки ҷорӣ намудани унсурҳои технологияи бепартов тавассути истифода/коркарди пасмондаҳои органикӣ (барги нимхӯрдашуда, партови биологӣ ва ғ.) метавонад манбаи даромади иловагӣ гардида, ҳамзамон таъсири манфии экологӣ ва партовнокии равандро кохиш диҳад. Самаранокии амалии қарорҳои пешниҳодшуда бо

хисобҳои техникию иқтисодӣ ва таҷрибаи татбиқи онҳо дар сатҳи ҷамоатҳо ва ноҳияи Данғара тасдиқ мегардад.

Арзиши кори илмӣ довталаб. Арзиши кори илмӣ ин масъалаи баланд бардоштани самаранокии истеҳсоли пилла ва мукамалгардонии коркарди аввалияи абрешими табиӣ дар шароити вилояти Хатлон бо роҳи таҳлили илмӣ ва санҷишҳои саҳроии воқеӣ ҳамзамон ҳал карда шудааст. Муаллиф масъалаҳоро аз марҳилаҳои ибтидоии занҷири технологӣ, таъминот ва омодагӣ ба базаи ғизоӣ (барги тут), режимҳои ғизодихӣ, риояи микроклимат ва санитария, ташкили инкубатсия ва тақсимои кирм, то натиҷаи ниҳонии истеҳсолӣ, яъне баромади пилла (кг/кутӣ), сифати маҳсулот ва масъалаҳои қабули пилла ва коркарди аввалия, ба таври системавӣ таҳлил намудааст.

Мубоикати диссертатсия ба шиносномаи ихтисос. Диссертатсияи Файзова Н.Р. дар мавзӯи «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди абрешим» ба шиносномаи ихтисоси 6D073302 – «Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти нассочӣ ва ашӯи хом» аз рӯи бандҳои зерин пурра мувофиқат мекунад:

Б.1. Усулҳои баҳодихии самаранокии равандҳои технологӣ ва истеҳсолот.

Тавзеҳот: Дар диссертатсия баҳодихии самаранокии истеҳсоли пилла ва коркарди аввалия бо истифодаи нишондиҳандаҳои муқоисавӣ анҷом дода шудааст. Аз ҷумла, барои муқоисаи натиҷаҳои ҷамоатҳо меъёри ягонаи баҳодихӣ — баромади пилла (кг/кутӣ) истифода гардида, фарқияти самаранокии дар сатҳи воҳидҳои таҳқиқшуда нишон дода шудааст. Ғайр аз ин, ҷанбаҳои ташкилию технологӣ (таъминот бо барг, режимҳои ғизодихӣ, микроклимат, санитария, инкубатсия/тақсимот) ҳамчун омилҳои таъсиррасон ба самаранокии таҳлил шуда, ҳулосаҳои амалӣ барои баланд бардоштани нишондиҳандаҳои истеҳсолӣ пешниҳод шудаанд.

Б.6. Асосҳои коркарди кампартовӣ, технологияҳои нерунигоҳдорни тозаи экологӣ.

Тавзеҳот: Дар кори диссертатсионӣ имкониятҳои татбиқи унсурҳои технологияи кампартовӣ (бепартов) дар занҷири кирмакпарварӣ асоснок мегарданд. Муаллиф масъалаи истифода/коркарди пасмондаҳои органикӣ (масалан, барги нимхӯрдашуда, партовҳои биологӣ ва дигар боқимондаҳои марбут ба раванд) ҳамчун манбаи маҳсулоти иловагӣ ва омилҳои таъсири партовнокии равандро таҳлил намуда, асосноккунии иқтисодӣ ва таъсири мусбати экологиро пешниҳод кардааст. Ин равиш ба баланд бардоштани истифодаи оқилонаи захираҳо ва беҳтар кардани устувории истеҳсол мусоидат менамояд.

Б.14.Усулҳои таҳлили сабабҳои пайдошавии нуқсонҳо ва сақатҳои маҳсулоти истеҳсолшуда ва коркард намудани тадбирҳо барои пешгирии онҳо.

Тавзеҳот: Диссертатсия таҳлили сабабҳои пайдоиши нуқсонҳо ва талафотро дар истеҳсоли тилла дар шароити воқеии хоҷагӣ дарбар мегирад. Омилҳои асосии паस्त шудани сифати тилла ва қоҳиши баромад (вайроншавии микроклимат — ҳарорат/намнокӣ/вентилятсия, зичии нодурусти ҷойгиркунии, режимҳои нодурусти ғизодиҳӣ, риоя нашудани талаботи санитарӣ, норасоии назорат ва логистикаи барг) муайян карда шудаанд. Дар асоси ин таҳлил, маҷмӯи тадбирҳои пешгирӣ пешниҳод мегардад: стандартизатсияи мониторинг (журнал), беҳтаркунии вентилятсия ва изолятсия, оптимизатсияи зичӣ ва ғизодиҳӣ, чораҳои санитарӣ, инчунин беҳтар кардани ташикли инкубатсия ва тақсимооти кирм.

Б.19. Беҳтарнамоӣ ва тамсиласозии равандҳои технологӣ тайёркунӣ ва коркарди аввалияи ашё ва маҳсулоти нассоҷӣ.

Тавзеҳот: ар диссертатсия равандҳои технологӣ аз марҳилаи тайёркунии базаи ғизоӣ ва парвариши кирмак то ҷамъоварӣ ва қабули тилла ҳамчун ашёи хоми нассоҷӣ баррасӣ шуда, роҳҳои беҳтарнамоӣ ва стандартизатсияи ҷараён пешниҳод шудаанд. Муаллиф равандро бо мантиқи “омилҳо → параметрҳо → натиҷаи истеҳсоли” асоснок карда, барои марҳилаҳои асосӣ (омодагии ғизо, ғизодиҳӣ, микроклимат, санитария, инкубатсия/тақсимот, қабули маҳсулот) қарорҳои оптимизатсионӣ пешниҳод менамояд. Ҳамзамон, истифодаи нишондиҳандаҳои муқоисавӣ ва ҳисобҳои иқтисодӣ имкон медиҳанд равандро ба таври амалигардонидашаванда модел/тамсила карда шаванд ва барои татбиқ дар сатҳи ҷамоат ва ноҳия тавсия дода шаванд.

Диссертатсия аз муқаддима, 4 боб, хулоса ва 174 руйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Вобаста ба мавзӯи ва масоили таҳқиқи диссертатсионӣ 10 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 5 дар маҷалаҳои илмӣ дар феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.

Мундариҷаи асосии таҳқиқ аз рӯи мавзӯи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

Мақолаҳои илмие, ки дар маҷалаҳои тақриршавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

1. **Файзова Н.Р.** Выкормка тутового шелкопряда: Проблемы и перспективы/ Ишматов А.Б., **Файзова Н.Р.**, Чакалова Б.// Паёми Донишгоҳи Давлатии Данғара -№1(23) 2023. –С.69-74. ISSN 2410-4221.

2. **Файзова Н.Р.** Муносибатҳои назариявӣ дори ба рушди кирмакпарварӣ ва марҳалаҳои пайдоиши абрешим / **Файзова Н.Р.**// Паёми Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон 3(54)2023. –С.123-130. ISSN 2707-8000.

3. **Файзова Н.Р.** Таҷрибаҳои давлатҳои пешқадами дунё доир ба соҳаи кирмакпарварӣ /**Файзова Н.Р.,** Ишматов А.Б.// Паёми Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон 1(56)2024. – С.131-139. ISSN 2707-8000.

4. **Файзова Н.Р.** Таҳлили шароити пиллапарварӣ дар хоҷагиҳои вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон/ **Файзова Н.Р.**// Паёми Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон 4(63)2025. –С.94-100. ISSN 2707-8000.

5. **Файзова Н.Р.** Марҳилаҳои давраи ҳайёт ва табдилёбии кирми абрешим / **Файзова Н.Р.,** Ишматов А.Б. // Маҷаллаи назариявӣ ва илмию истехсолии “Кишоварз” 1(106) 2025. – С. 88-91. ISSN 2074-5435.

6. **Файзова Н.Р.** Технологияи бепартови истехсол ва коркарди абрешими табиӣ/ **Файзова Н.Р.**// Паёми Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон 1(64)2026. ISSN 2707-8000. Дар чоп.

Мақолаҳои дар маводи конференсияҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ нашршуда:

7. **Файзова Н.Р.** Рушди соҳаи истехсол ва коркарди абрешими табиӣ /**Файзова Н.Р.**// Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ (27-ноябр), – Душанбе. Донишгоҳи Аграрии Тоҷикистон. –2020.ч.1 . – С. 60-63.

8. **Файзова Н.Р.** Организационно-технологическая модель инкубации и распределения грены и ее влияние на выход коконов (по материалам полевого исследования в районе Дангара, Хатлонская область, Республика Таджикистан) /**Файзова Н.Р.**// Международный научный журнал “Endless Light in Science”. Астана, Казахстан. 2026. С.-115-118 ISSN 2709-1201. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18628900>

9. **Файзова Н.Р.** Организация процесса ухода за коконом как фактор эффективности выращивания шелкопряда /**Файзова Н.Р.,** Ишматов А.Б.// Международные научные чтения. Петрозаводск, Российская Федерация. 2026. С.-118-124. ISBN 978-5-00215-991-8

10. **Файзова Н.Р.** Методика экспериментального исследования технологии подготовки нитей для ткачества тканей атлас и адрас /**Файзова Н.Р.**// Материалы 90-й научно-технической конференции профессорско-преподавательского состава, научных сотрудников и аспирантов с международным участием. Белорусский государственный технологический университет. Минск, Белоруссия. 2026. В печати.

11. **Файзова Н.Р.** Промышленно-аграрная система в шелководстве Республики Таджикистан / Ишматов А.Б., **Файзова Н.Р.**// Материалы республиканской научно – практической конференции “Роль изобретательства и инноваций в развитии национальной экономики”, посвящённой “Двадцатилетию изучения точных, естественных и математических наук в сфере образования и науки” в рамках Недели науки. 2025. ТУТ. С.-79-83.

12. **Файзова Н.Р.** Технологияи парвариши кирмаки пилла /Қодирзода Ф.Т., Саидов А.И., **Файзова Н.Р.**// Маҷмӯи мақолаҳои илмӣ конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи “Дастовардҳои инноватсионӣ олимони соҳаи чорводорӣ дар таъмини амнияти озуқаворӣ” – Душанбе. Донишгоҳи Аграри Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур. –2025. – С. 248-253.

13. Нахустпатент ТҶ № 1522. Нурии органикию минералии комплексӣ. 2024. Ишматов А.Б., **Файзова Н.Р.**, Рустамҷони С.Қ.

ЧАЛАСА ҚАРОР КАРД:

1. Диссертатсияи **Файзова Наргис Рамазоновна** дар мавзуи «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди абрешим» аз рӯи ихтисоси 6D073302 – “Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти нассочӣ ва ашӯи хом” кори таҳқиқии анҷомёфта ҳисобида шавад.

2. Диссертатсияи **Файзова Наргис Рамазоновна** дар мавзӯи: «Мукамалгардонии технологияи истеҳсол ва коркарди» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 6D073302 – “Технология ва коркарди аввалияи маҳсулоти нассочӣ ва ашӯи хом” барои ҳимоя дар Шурои диссертатсионӣ 6D.KOA-050-и назди Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон тавсия дода шавад.

Хулоса дар чаласаи кафедраи технологияи маснуоти нассочии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон санаи 14-уми январи соли 2026, суратчаласаи №6 қабул гардидааст.

Иштирок доштанд: ҳамагӣ 14 нафар. Натиҷаҳои овоздихӣ: «тарарфдор» 14 нафар, «зид»- нест, «бетараф»-нест.

Раисикунанда:

Мудири кафедраи технологияи маснуоти нассочии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, н.и.т., и.в. дотсент

 Ҳақимова З.Ф.

Котиби чаласа,
н.и.т., дотсент

Набиев А.Ф.

Эксперт:

н.и.т., дотсент

Бобиев О.Ф.

Сардори раёсати кадрҳо,
коргузорӣ ва назорати ДТТ

Абдуназаров А.Ҷ.